

IFAU

Institutet för arbetsmarknads- och
utbildningspolitisk utvärdering

Om förhöjt jobbskatteavdrag och sänkta arbetsgivaravgifter för äldre

Lisa Laun

RAPPORT 2012:16

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Arbetsmarknadsdepartementet med säte i Uppsala. IFAU ska främja, stödja och genomföra vetenskapliga utvärderingar. Uppdraget omfattar: effekter av arbetsmarknads- och utbildningspolitik, arbetsmarknadens funktionssätt och arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen. IFAU ska även sprida sina resultat så att de blir tillgängliga för olika intressenter i Sverige och utomlands.

IFAU delar även ut forskningsbidrag till projekt som rör forskning inom dess verksamhetsområden. Forskningsbidragen delas ut en gång per år och sista dag för ansökan är den 1 oktober. Eftersom forskarna vid IFAU till övervägande del är nationalekonomer, ser vi gärna att forskare från andra discipliner ansöker om forskningsbidrag.

IFAU leds av en generaldirektör. Vid institutet finns ett vetenskapligt råd bestående av en ordförande, institutets chef och fem andra ledamöter. Det vetenskapliga rådet har bl.a. som uppgift att lämna förslag till beslut vid beviljandet av forskningsbidrag. Till institutet är även en referensgrupp knuten där arbetsgivar- och arbetstagersidan samt berörda departement och myndigheter finns representerade.

Rapporterna finns även i tryckt format. Du kan beställa de tryckta rapporterna via telefon eller mejl. Se nedanstående kontaktinformation.

Postadress: Box 513, 751 20 Uppsala
Besöksadress: Kyrkogårdsgatan 6, Uppsala
Telefon: 018-471 70 70
Fax: 018-471 70 71
ifau@ifau.uu.se
www.ifau.se

IFAU har som policy att en uppsats, innan den publiceras i rapportserien, ska seminariebehandlas vid IFAU och minst ett annat akademiskt forum samt granskas av en extern och en intern disputerad forskare. Uppsatsen behöver dock inte ha genomgått sedvanlig granskning inför publicering i vetenskaplig tidskrift. Syftet med rapportserien är att ge den ekonomiska politiken och den ekonomisk-politiska diskussionen ett kunskapsunderlag.

Om förhöjt jobbskatteavdrag och sänkta arbetsgivaravgifter för äldre^a

av

Lisa Laun^b

2012-10-16

Sammanfattning

Denna rapport studerar effekten av två riktade skattelättnader för äldre, i form av förhöjt jobbskatteavdrag och sänkta arbetsgivaravgifter, som infördes samtidigt år 2007. Skattelättnaderna gällde för arbetstagare som hade fyllt 65 år vid skatteårets ingång. I analysen jämförs arbetsmarknadsutfall mellan personer som fyllde 65 år strax före eller strax efter årsskiftet, vars skattesatser skiljde sig åt till följd av dessa reformer, före och efter att de båda skattelättnaderna infördes år 2007. Resultaten tyder på att de riktade skattelättnaderna ökade sysselsättningen under året närmast efter 65-årsdagen med 1,5 procentenheter bland dem som hade en beskattningsbar arbetsinkomst åtminstone något av åren tre till fem år tidigare. En statsfinansiell analys visar dock att sysselsättningsökningen inte var stor nog för att kompensera för de minskade skatteintäkterna.

^aJag är tacksam för kommentarer från Johan Egebark, Peter Fredriksson, Caroline Hall, Eva Mörk, Mårten Palme, Håkan Selin och seminariedeltagare vid IFAU, Nationalekonomiska institutionen vid Stockholms universitet, 2nd Workshop in empirical public policy och Andra nationella konferensen i nationalekonomi. Jag tackar Jan Wallanders och Tom Hedelius Stiftelse för forskningsstöd.

^bIFAU, Lisa.Laun@ifau.uu.se

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Riktade skattelättnader för äldre	5
3	Vilka effekter kan vi förvänta oss?	7
4	Hur utvärderas effekten av skattelättnaderna?	8
4.1	Metod	8
4.2	Data	10
5	Resultat	11
5.1	Huvudresultat	11
5.2	Resultat på gruppnivå	11
5.3	Elasticiteter	15
5.4	Statsfinansiell analys	16
6	Slutsats	20
	Referenser	22

1 Inledning

En utmaning för många länder med en åldrande befolkning är att få folk att arbeta längre. Politiska reformer för att uppmuntra till detta har främst berört de allmänna pensionssystemen, men en annan möjlig åtgärd är att sänka skatten på arbetsinkomster för äldre arbetstagare. Den 1 januari 2007 införde den svenska regeringen två riktade skattelättnader för personer som hade fyllt 65 år vid skatteårets ingång. För det första gjordes jobbskatteavdraget, som infördes för personer i alla åldrar vid den här tidpunkten, betydligt mer generöst för dem över 65 år. För det andra sänktes arbetsgivaravgifterna för personer över 65 år med drygt 16 procentenheter.

Denna rapport studerar huruvida förhöjt jobbskatteavdrag och sänkta arbetsgivaravgifter för äldre arbetstagare påverkade utträdet från arbetsmarknaden. Analysen utnyttjar att personer som fyllde 65 år precis före eller precis efter årsskiftet fick olika inkomstskattesatser vid ungefär samma ålder. Storleken på den allmänna pensionen, å andra sidan, bestäms främst av åldern vid pensioneringstidpunkten, och andra skillnader mellan grupperna kan tas i beaktande med hjälp av en så kallad difference-in-difference-metod. Analysmetoden innebär att skillnaden i arbetsmarknadsutfall mellan personer som fyllde 65 år före och efter årsskiftet jämförs före och efter att de båda skattelättnaderna infördes år 2007. Urvalsgruppen består av personer som fyllde 65 år mellan november och februari från år 2001 till år 2009 och hade en beskattningsbar arbetsinkomst åtminstone något av åren tre till fem år tidigare.

Resultaten tyder på att de riktade skattelättnaderna för äldre ökade sysselsättningen med 1,5 procentenheter, ökade arbetsinkomsten som andel av arbetsinkomsten tre till fem år tidigare med 1,8 procentenheter och ökade antalet månader med arbetsinkomst med 0,133 under året närmast efter 65-årsdagen, för personer som hade en beskattningsbar arbetsinkomst åtminstone något av åren tre till fem år tidigare. En analys för olika grupper av befolkningen visar att effekterna drivs av män och är särskilt stora för egenföretagare. I termer av elasticiteter, då effekterna sätts i relation till skattesänkningens storlek, är effekterna relativt små jämfört med vad som tidigare hittats i den empiriska arbetsutbudslitteraturen. En statsfinansiell analys visar också att sysselsättningsökningen inte var stor nog för att kompensera för de minskade skatteintäkterna.

Rapporten relaterar till tre olika forskningsområden. Det första är betydelsen av finansiella incitament för pensionsbeslutet, där fokus har legat på pensionssystemens utformning.¹ Det andra är arbetsutbudseffekter av jobbskatteavdrag, där fokus har legat på jobbskatteavdragen i USA och Storbritannien vilka främst riktats till barnfamiljer med låga inkomster.² Det svenska jobbskatteavdraget har

¹Se Lumsdaine och Mitchell (1999) för en forskningsöversikt.

²Se Eissa och Hoynes (2006) och Blundell och Hoynes (2004) för forskningsöversikter.

framför allt analyserats i simuleringsstudier i vilka arbetstagare över 65 år har utelämnats.³ Edmark, Liang, Mörk och Selin (2012) studerar effekterna av jobbskatteavdraget för personer under 65 år genom att utnyttja skillnader i skattesatser mellan kommuner. Variationen mellan individer i reformens omfattning tycks dock vara för begränsad för att reformen ska kunna utvärderas. Det tredje forskningsområdet är effekter av arbetsgivaravgifter på sysselsättningen, vilka tycks vara små.⁴

Två rapporter till den svenska regeringen har studerat sysselsättningseffekten av de riktade skattelättnaderna för äldre med hjälp av difference-in-difference-metoder. Pirttilä och Selin (2011) jämför sysselsättningen i Arbetskraftsundersökningarna (AKU) mellan åldersgrupperna 65–74 och 55–64 år, före och efter reformen år 2007. De finner en ökning av sysselsättningen med 2 procentenheter, motsvarande 19,4 procent, i den äldre jämfört med den yngre åldersgruppen. Finansdepartementet (2012) jämför arbetsmarknadsutfall mellan personer som är 66 och 64 år samt mellan personer som fyllde 65 år under första och sista kvartalet, före och efter år 2007. Den första analysen tyder på en sysselsättningsökning med 7 procentenheter, medan skattningarna från den senare analysen inte signifikant kan skiljas från noll. Fördelen med analysen i den här rapporten jämfört med dessa studier är att åldersskillnaden mellan behandlings- och jämförelsegruppen är betydligt mindre på grund av det snäva åldersintervallet på endast några få månader. Med större åldersskillnader är det svårare att ta hänsyn till underliggande trender i arbetsmarknadsutfall över tid. Resultaten i den här rapporten tyder på att de tidigare skattningarna möjligen har överskattat sysselsättningseffekten av de riktade skattelättnaderna för äldre.

Den här rapporten bidrar till debatten i Europa och andra delar av världen om hur man kan öka arbetsutbudet i äldre åldrar. Även om utmaningen med en åldrande befolkning inte är ny har frågan aktualiserats i kölvattnet av finanskrisen. Resultaten i rapporten tyder på att reformer av de allmänna pensionssystemen inte är den enda åtgärden som kan påverka utträdet ur arbetslivet. En annan åtgärd är att ändra incitamenten i inkomstkattesystemet, som direkt påverkar förtjänsten av arbete. Ur ett statsfinansiellt perspektiv är kostnaden förmodligen lägre för att ändra reglerna i pensionssystemet än för att introducera riktade skattelättnader. Reformer som syftar till att uppmuntra individer som är tillräckligt friska att fortsätta arbeta kan dock vara enklare att genomföra än tvingande regler för ett senarelagat arbetsmarknadsutträde.

Resultaten kan också bidra till diskussionen om det svenska jobbskatteavdraget för personer under 65 år, i synnerhet eftersom ingen tidigare studie har lyckats utvärdera reformen. Den här rapporten studerar effekten av skattelättnad-

³Se exempelvis Aaberge och Flood (2008), Ericson och Flood (2009) och Sacklén (2009).

⁴Se exempelvis Gruber (1997), Bohm och Lind (1993) och Benmarker, Mellander och Öckert (2009).

er för personer som sedan länge är en del av arbetsmarknaden, som har rätt att stanna på sitt arbete till 67-årsdagen och som därför har stora möjligheter att påverka sitt arbetsutbud. Om det inte skulle ha funnits några effekter av skattelättnaderna för den här gruppen är det svårt att tänka sig att jobbskatteavdraget för arbetstagare under 65 år i stor utsträckning skulle få arbetslösa personer, som troligtvis möter betydligt större efterfrågebegränsningar, i arbete.

Rapporten inleds med en beskrivning av det förhöjda jobbskatteavdraget och de sänkta arbetsgivaravgifterna för äldre i avsnitt 2. Avsnitt 3 diskuterar vilka effekter vi kan förvänta oss av skattelättnaderna. Avsnitt 4 beskriver hur effekten av de riktade skattelättnaderna analyseras och diskuterar datan som används. Avsnitt 5 presenterar resultaten av analysen och avsnitt 6 diskuterar slutsatserna från rapporten.

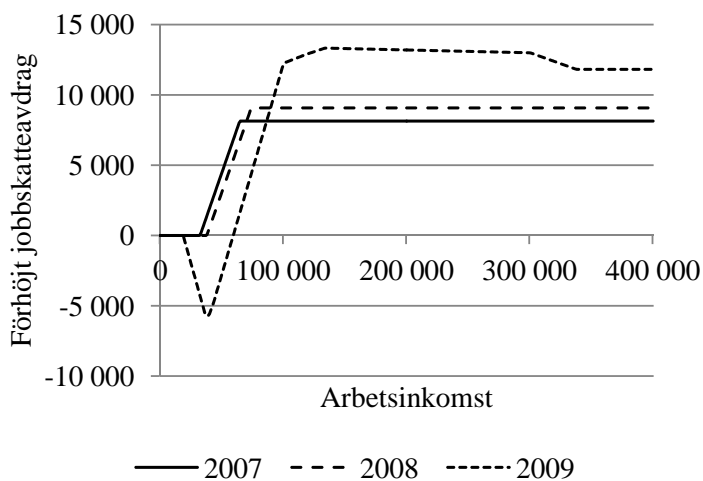
2 Riktade skattelättnader för äldre

Den 1 januari 2007 införde den svenska regeringen ett jobbskatteavdrag på arbetsinkomster för personer i alla åldrar, med syfte att öka incitamenten för arbete. Eftersom det ansågs särskilt viktigt att öka arbetsutbudet i äldre åldrar fick personer som hade fyllt 65 år vid skatteårets ingång ett förhöjt jobbskatteavdrag. Jobbskatteavdraget utökades i flera steg under åren 2007–2010, men denna studie fokuserar på perioden 2007–2009. *Figur 1* visar storleken på det förhöjda jobbskatteavdraget för personer över 65 år jämfört med personer under 65 år vid skatteårets ingång, beroende på arbetsinkomst, under åren 2007–2009.⁵ Det förhöjda jobbskatteavdraget innebar att personer över 65 år kunde få drygt 8 000 kr mer i jobbskatteavdrag än personer under 65 år 2007, drygt 9 000 kr mer år 2008 och drygt 13 000 kr mer år 2009. År 2009 infördes ett extra grundavdrag för personer över 65 år och jobbskatteavdraget för äldre fick därför en ny utformning. Skillnaden i jobbskatteavdrag vid låga inkomster är negativ år 2009 eftersom personer över 65 år ännu inte börjat betala någon inkomstskatt vid dessa inkomstnivåer och därför inte kan få något jobbskatteavdrag.

Vid samma tidpunkt, den 1 januari 2007, sänktes också arbetsgivaravgifterna för personer som hade fyllt 65 år vid skatteårets ingång. Eftersom arbetsgivaravgifterna bland annat finansierar a-kassa och sjukförmåner, och personer över 65 år har begränsad tillgång till sådana ersättningar, var arbetsgivaravgifterna något lägre för dem över 65 år redan före år 2007.⁶ *Figur 2* visar nivån på arbetsgivaravgifterna för personer som var 64 eller 65 år vid skatteårets ingång

⁵Figuren visar storleken på det förhöjda jobbskatteavdraget under antagandet om inga sociala transfereringar. Positiva transfereringar skulle öka skillnaden i jobbskatteavdrag för personer över och under 65 år något. Se Laun (2012) för en mer utförlig beskrivning av jobbskatteavdragets utformning.

⁶Denna nedsättning var specifik för varje födelsekohort pga reformeringen av det allmänna pensionssystemet.

Figur 1: Förhöjt jobbskatteavdrag för personer över 65 år jämfört med personer under 65 år vid skatteårets ingång beroende på arbetsinkomst, år 2007–2009

Figur 2: Arbetsgivaravgifternas storlek efter ålder vid skatteårets ingång, år 2001–2009

under perioden 2001–2009. Skattelättnaden som genomfördes år 2007 innebar en sänkning av arbetsgivaravgifterna för 65-åringar med 16,16 procentenheter, från 26,37 procent år 2006 till 10,21 procent år 2007. Även arbetsgivaravgiftssänkningen motiverades utifrån vikten av att få äldre personer att arbeta längre. Medan det förhöjda jobbskatteavdraget var tänkt att stimulera utbudet av äldre arbetskraft skulle arbetsgivaravgiftssänkningen stimulera efterfrågan på äldre arbetskraft och kompensera för exempelvis produktivetsnedgångar eller arbetsplatsanpassningar för äldre arbetstagare. Enligt lagen om anställningsskydd har personer rätt att kvarstå i arbete till 67 års ålder.

3 Vilka effekter kan vi förvänta oss?

För att diskutera potentiella effekter av de båda skattelättnaderna skiljer jag på *lönekostnaden* som arbetsgivaren betalar, *bruttolönen* som arbetstagaren får före skatt och *nettolönen* som arbetstagaren får efter skatt. Enligt ekonomisk teori spelar det ingen roll vem som betalar en skatt för vem som bär den faktiska kostnaden av skatten. Kostnaden faller på den sida av marknaden som är minst känslig för prisförändringar. En skattesänkning i form av ett jobbskatteavdrag på individens arbetsinkomster kan tillfalla arbetsgivaren genom att individens bruttolön sänks medan nettolönen är oförändrad. På motsvarande sätt kan en skattesänkning i form av sänkta arbetsgivaravgifter tillfalla arbetstagaren genom att arbetsgivarens lönekostnad hålls konstant medan individens bruttolön ökar. I en nationalekonomisk standardmodell bestäms sysselsättningen, på x-axeln, och bruttolönen, på y-axeln, i skärningspunkten mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden. Det förhöjda jobbskatteavdraget skiftar utbudskurvan utåt medan arbetsgivaravgiftssänkningen skiftar efterfrågekurvan utåt. Tillsammans resulterar detta i ökad sysselsättning men en obestämd effekt på individens bruttolön. Storleken på sysselsättningsökningen och tecknet och storleken på löneeffekten bestäms av den relativa lutningen mellan de båda kurvorna, dvs. i vilken utsträckning utbud och efterfrågan reagerar på prisförändringar.

På en marknad med perfekt konkurrens bestäms arbetsgivarens lönekostnad, enligt ekonomisk teori, av arbetstagarens marginalproduktivitet. Efterfrågan på arbetskraft är alltså oändligt elastisk, vilket innebär att den reagerar fullt ut på prisförändringar. Arbetstagaren bär då hela kostnaden av skatt på arbete, och de båda skattelättnaderna tillfaller därmed arbetstagaren. Lönekostnaden hålls konstant, bruttolönen ökar till följd av arbetsgivaravgiftssänkningen och nettolönen ökar till följd av ökad bruttolön och det förhöjda jobbskatteavdraget. I en sådan modell påverkas individens arbetsutbud därmed på samma sätt av det förhöjda jobbskatteavdraget som av de sänkta arbetsgivaravgifterna.

Den ovanstående beskrivningen kan ifrågasättas på flera grunder. Begränsad konkurrens, nominell lönestelhet, löneförhandlingar som sker med viss fördröj-

ning och andra friktioner på arbetsmarknaden kan förhindra en justering av bruttolönen. I sådana fall spelar det roll vilken sida av marknaden som betalar skatten. Om bruttolönen är oförändrad tillfaller arbetsgivaravgiftssänkningen arbetsgivaren, vilket eventuellt påverkar sysselsättningen genom en ökad efterfrågan på arbetskraft. Tidigare studier tyder dock på att sysselsättningseffekter av arbetsgivaravgiftssänkningar är små.⁷ Endast det förhöjda jobbskatteavdraget tillfaller arbetstagaren. Dessutom kan kännedomen om indirekta skatter, såsom arbetsgivaravgifter, vara sämre än kännedomen om direkta skatter, såsom inkomstskatter, och effekterna av direkta skatter kan således vara större.⁸ Det bör också påpekas att arbetare över 65 år hade begränsad tillgång till de inkomstförsäkringar som arbetsgivaravgifterna finansierade. Arbetsgivaravgiftssänkningen för denna grupp kan således motiveras av rättviseskäl snarare än av att främja arbetsutbudet.

Diskussionen om vem som bär den faktiska kostnaden av en skatt har betydelse för hur resultaten av analysen kan tolkas. Eftersom de båda skattelättnaderna infördes samtidigt och riktades till samma grupp av personer kan inte den relativa betydelsen av de två skattelättnaderna utvärderas. Då storleken på effekterna utvärderas kommer jag, utifrån diskussionen ovan, att ta hänsyn till två olika fall; dels att båda skattelättnaderna bidrog lika mycket till de effekter som observeras, dels att endast jobbskatteavdraget hade betydelse. Självklart utgår analysen i första hand från det första fallet, men det andra fallet är ett intressant alternativ som också är värt att diskutera.

I den engelska versionen av rapporten (Laun, 2012) beskrivs hur det förhöjda jobbskatteavdraget och de sänkta arbetsgivaravgifterna för äldre påverkade de genomsnittliga och marginella efter-skatt-andelarna i de två fallen att båda skattelättnaderna eller att endast jobbskatteavdraget tillföll individen.⁹ I båda dessa fall förväntas skattelättnaderna leda till en ökad sysselsättning. Vad gäller antalet arbetade timmar ger skattelättnaderna dock inga entydiga prediktioner. På grund av negativa inkomsteffekter, som kan uppstå eftersom en person med högre inkomst har råd med mer fritid, skulle de riktade skattelättnaderna kunna leda till en minskning av antalet arbetade timmar för dem som redan arbetar.

4 Hur utvärderas effekten av skattelättnaderna?

4.1 Metod

Målet med analysen är att studera i vilken utsträckning de riktade skattelättnaderna för personer över 65 år som introducerades år 2007 påverkade arbets-

⁷Se exempelvis Benmarker, Mellander och Öckert (2009) samt Huttunen, Pirttilä och Uusitalo (2010).

⁸Se exempelvis diskussionen i Pirttilä and Selin (2011).

⁹Efter-skatt-andelen då båda skattelättnaderna beaktas är individens nettolön som andel av lönekostnaden. Efter-skatt-andelen då endast jobbskatteavdraget beaktas är individens nettolön som andel av bruttolönen.

marknadsutfallet i målgruppen. Eftersom förhöjt jobbskatteavdraget och sänkta arbetsgivaravgifter introducerades samtidigt och riktade sig till samma grupp av personer kan inte effekten av de båda åtgärderna särskiljas. För att analysera effekten av skattelättnaderna utnyttjas det faktum att endast personer som hade fyllt 65 år vid skatteårets ingång var berättigade till de båda skattelättnaderna. Detta innebär att personer som fyllde 65 år precis före eller precis efter årsskiftet fick olika inkomstskattesatser vid ungefär samma ålder. Jag utnyttjar denna skillnad för att analysera effekterna av de riktade skattelättnaderna på arbetsmarknadsutfall under året närmast efter 65-årsdagen.

Personer som fyller 65 år på olika sidor om årsskiftet kan skilja sig åt på andra sätt än huruvida de är berättigade till de riktade skattelättnaderna. Behandlingsgruppen, dvs. de som fyller 65 år före årsskiftet, är något äldre än jämförelsegruppen, dvs. de som fyller 65 år efter årsskiftet, och personer i behandlingsgruppen kommer därför i genomsnitt att arbeta mindre vid varje given tidpunkt. Det nya pensionssystemet i Sverige fasas också in med en lika stor andel för varje ny födelsekohort. Dessutom beror skolstartsåldern i Sverige på födelseår. Fredriksson och Öckert (2009) visar att personer som fyller år tidigt på året, och därför är bland de äldsta i klassen när de börjar skolan, klarar sig bättre på arbetsmarknaden på lång sikt än personer som är födda sent på året. Så länge skillnaderna i arbetsmarknadsutfall mellan personer som fyller år före och efter årsskiftet inte förändras över födelsekohorter kan de dock tas i beaktande med hjälp av en så kallad difference-in-difference-metod.

Analysmetoden innebär att skillnaden i arbetsmarknadsutfall mellan personer som fyllde 65 år före och efter årsskiftet jämförs före och efter att de båda skattelättnaderna infördes år 2007. Modellen kan specificeras på följande sätt:

$$y_{it} = \alpha + \gamma \text{Behandling}_{it} + \beta' X_{it} + \lambda_a + \lambda_t + \varepsilon_{it}, \quad (1)$$

där y_{it} är ett arbetsmarknadsutfall av intresse för individ i under år t , X_{it} är en vektor av variabler som beskriver individen, λ_a är kontroller för individens ålder i månader vid skatteårets ingång, λ_t är kontroller för året då utfallet är mätt och ε_{it} är en felterm. Variabeln Behandling_{it} är en indikatorvariabel som tar värdet ett om personen är över 65 år vid skatteårets ingång, och därmed ingår i behandlingsgruppen, och året är 2007–2009, då de riktade skattelättnaderna hade införts. Koefficienten γ fångar behandlingseffekten av de riktade skattelättnaderna.

Personer i jämförelsegruppen, som fyllde 65 år precis efter årsskiftet, kommer att bli berättigade till de båda skattelättnaderna ett år senare än behandlingsgruppen. Detta skulle kunna påverka deras arbetsmarknadsutfall under utfallsåret, om de stannar kvar i arbetskraften för att så småningom erhålla dessa skattelättnader. Ett sådant beteende skulle leda till en underskattning av effekten. Behandlingseffekten kan därför tolkas som effekten av att bli berättigad de riktade skattelätt-

naderna ett år tidigare. Analysen bygger på antagandet att det relativa arbetsmarknadsutfallet mellan behandlings- och jämförelsegruppen skulle ha varit konstant om reformen inte hade genomförts. Detta antagande analyseras grundligt i den engelska versionen av den här rapporten (Laun, 2012), och resultaten tyder på att antagandet är uppfyllt.

4.2 Data

Data kommer från IFAU-databasen, som innehåller registeruppgifter över Sveriges befolkning. I urvalsgruppen ingår personer som fyllde 65 år mellan november och februari från 2001 till 2009. I analysen studeras arbetsmarknadsutfallen för dessa personer under året närmast efter 65-årsdagen, då de med födelsedag före årsskiftet fyllde 66 år och de med födelsedag efter årsskiftet fyllde 65 år. Uppgifter om personerna från tre till fem år före utfallsåret används för att skapa beskrivande variabler som inte kan ha påverkats av den reform som analyseras.¹⁰ Således används data för perioden 1996–2009 i analysen. Urvalsgruppen begränsas till de personer som hade en beskattningsbar arbetsinkomst enligt 2007 års skatteregler (17 100 kr) åtminstone något av åren tre till fem år tidigare. Detta påverkar generaliserbarheten eftersom analysresultaten endast gäller för den grupp som ingår i analysen. I genomsnitt 70 procent av varje födelsekohort ingår i urvalsgruppen, och resultaten gäller således för en stor del av befolkningen.¹¹

Fyra olika arbetsmarknadsutfall studeras i analysen. Utifrån den teoretiska diskussionen är sysselsättningseffekter av störst intresse. Enligt teorin bör de riktade skattelättnaderna för äldre leda till en otvetydig ökning av sysselsättningen, medan effekten på antalet arbetade timmar är obestämbar. Den första utfallsvariabeln är därför sysselsättning, vilket definieras som att ha en årsarbetsinkomst över ett inkomstbasbelopp (45 900 kr år 2007).¹² Den andra utfallsvariabeln är årsarbetsinkomst i kronor. Den tredje utfallsvariabeln är årsarbetsinkomsten som andel av den maximala årsarbetsinkomsten tre till fem år tidigare. Den tidigare arbetsinkomsten kan tolkas som den ”potentiella” inkomsten om personen skulle arbeta ytterligare ett år. Den fjärde utfallsvariabeln är antalet månader med arbetsinkomst.

¹⁰Eftersom de riktade skattelättnaderna infördes år 2007 och det sista utfallsåret är 2009 kommer information från tre år före utfallsåret att vara oberoende av reformen för alla år. För att dessutom minska tillfälliga fluktuationer används data från tre till fem år före utfallsåret för att skapa beskrivande variabler om personerna. Detta är åren då personer med födelsedag före årsskiftet fyllde 61–63 och personer med födelsedag efter årsskiftet fyllde 60–62.

¹¹Denna begränsning genomförs eftersom personer som inte var i arbetskraften tre till fem år före reformen förmodligen är svåra att påverka med riktade skattelättnader. Det handlar exempelvis om hemmafruar eller personer som lämnade arbetskraften tidigt på grund av hälsoskäl. För att påverka dessa grupper krävs sannolikt reformer av andra system som är av större vikt för tidigt utträde ur arbetslivet, såsom förtidspensionssystemet eller avtalspension genom kollektivavtal. Se Laun (2012) för en noggrann analys av denna urvalsbegränsning.

¹²Inkomstbasbeloppet bestäms av regeringen varje år och följer inkomstutvecklingen i samhället.

5 Resultat

5.1 Huvudresultat

Tabell 1 presenterar rapportens huvudresultat. De olika kolumnerna presenterar resultaten för de fyra arbetsmarknadsutfallen. Kolumn (1) visar att de riktade skattelättnaderna för personer över 65 år ökade sysselsättningen under året närmast efter 65-årsdagen med 1,5 procentenheter, motsvarande 4,9 procent, i gruppen som hade en beskattningsbar arbetsinkomst åtminstone något av åren tre till fem år tidigare. Den skattade effekten på årsinkomster som presenteras i kolumn (2) kan inte signifikant skiljas från noll. Däremot ökade årsinkomsten som andel av den tidigare årsinkomsten, som presenteras i kolumn (3), med 1,8 procentenheter, motsvarande 7,6 procent, till följd av reformen. Att denna effekt är positiv medan effekten på arbetsinkomster i kronor inte signifikant kunde skiljas från noll kan bero på att variationen i den senare är för stor för att fånga en effekt. Slutligen visar kolumn (4) att antalet månader med arbetsinkomst ökade med 0,133, motsvarande 2,9 procent, till följd av de riktade skattelättnaderna. Laun (2012) visar att dessa huvudresultat är robusta för ett antal känslighetstest.

Tabell 1: Effekten av riktade skattelättnader för äldre på arbetsmarknadsutfall

Variabler	Sysselsättning (1)	Beskattningsbar arbetsinkomst (2)	Andel av tidigare arbetsinkomst (3)	Antal månader med arbetsinkomst (4)
Behandling	0,015*** (0,004)	1 518 (1 335)	0,018*** (0,004)	0,133*** (0,051)
Utfallsmedelvärde	0,306	64 382	0,242	4,541
Effekt i procent	0,049	0,024	0,076	0,029

Robusta standardfel i parentes. *** innebär att effekten är statistiskt säkerställt skild från noll på 1-procentsnivå, ** på 5-procentsnivå och * på 10-procentsnivå. Individer som fyller 65 år november-februari 2001–2009 med beskattningsbar arbetsinkomst 3–5 år tidigare. Sysselsatt om arbetsinkomst > 1 inkomstbasbelopp. Kontrollvariabler inkluderar kön, utbildningsnivå, invandrare, egenföretagare, tidigare hälsa, ålder på make/maka, län, år, ålder i månader. Effekten i procent beräknas genom att dela behandlingseffekten med utfallsmedelvärdet.

5.2 Resultat på gruppnivå

För att bättre förstå de positiva effekterna i huvudanalysen presenterar *Tabell 2* och *Tabell 3* effekterna av de riktade skattelättnaderna för olika grupper av befolkningen, separat för män och kvinnor. Första kolumnen i de båda tabellerna visar antalet observationer i varje grupp. Eftersom en del grupper är små bör resultaten tolkas med viss försiktighet.

Panel A i *Tabell 2* och *Tabell 3* presenterar resultaten för alla män och alla kvinnor. Arbetsutbudsstudier av personer mitt i livet finner ofta större effekter av skatteförändringar för kvinnor än för män. Sysselsättningen bland män är

Tabell 2: Heterogena effekter av riktade skattelättnader för äldre på arbetsmarknadsutfall, män

Variabler	Obs.	Sysselsättning	Beskattningsbar arbetsinkomst	Andel av tidigare arbetsinkomst	Antal månader med arbetsinkomst
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
<i>A. Samtliga män</i>					
Samtliga män	93 048	0,024*** (0,006)	2 962 (2 274)	0,030*** (0,007)	0,190*** (0,073)
<i>B. Utbildning</i>					
Grundskola	34 426	0,011 (0,010)	1 499 (2 451)	0,029*** (0,010)	0,142 (0,120)
Gymnasium	36 343	0,033*** (0,010)	2 105 (2 849)	0,027*** (0,010)	0,224* (0,117)
Högskola	22 279	0,021 (0,013)	7 897 (7 104)	0,035** (0,018)	0,114 (0,152)
<i>C. Hälsa</i>					
Tidigare sjuk	31 898	0,025** (0,010)	2 872 (2 385)	0,031*** (0,011)	0,253** (0,121)
Ej tidigare sjuk	61 150	0,025*** (0,008)	3 097 (3 190)	0,030*** (0,009)	0,161* (0,091)
<i>D. Makas ålder</i>					
Äldre	11 645	0,053*** (0,017)	17 159** (7 129)	0,060*** (0,021)	0,303 (0,205)
Yngre	54 997	0,025*** (0,008)	2 081 (3 072)	0,033*** (0,009)	0,181* (0,096)
Ingen maka	26 406	0,012 (0,011)	-1 168 (3 706)	0,011 (0,014)	0,185 (0,135)
<i>E. Typ av anställning</i>					
Anställd	84 560	0,021*** (0,006)	1 659 (2 349)	0,021*** (0,007)	0,186** (0,076)
Egenföretagare	8 488	0,055** (0,022)	16 329* (8 727)	0,121*** (0,033)	0,274 (0,252)

Robusta standardfel i parentes. *** innebär att effekten är statistiskt säkerställt skild från noll på 1-procentsnivå, ** på 5-procentsnivå och * på 10-procentsnivå. Män som fyller 65 år november-februari 2001–2009 med beskattningsbar arbetsinkomst 3–5 år tidigare. Sysselsatt om arbetsinkomst > 1 inkomstbasbelopp. Separata skattningar för varje grupp. Kontrollvariabler inkluderar kön, utbildningsnivå, invandrare, egenföretagare, tidigare hälsa, ålder på make/maka, län, år, ålder i månader.

Tabell 3: Heterogena effekter av riktade skattelättnader för äldre på arbetsmarknadsutfall, kvinnor

Variabler	Obs.	Sysselsättning	Beskattningsbar arbetsinkomst	Andel av tidigare arbetsinkomst	Antal månader med arbetsinkomst
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
<i>A. Samtliga kvinnor</i>					
Samtliga kvinnor	88 136	0,005 (0,006)	-368 (1 299)	0,006 (0,005)	0,066 (0,072)
<i>B. Utbildning</i>					
Grundskola	27 072	-0,001 (0,010)	-2 418 (1 767)	-0,001 (0,009)	0,029 (0,129)
Gymnasium	36 149	-0,001 (0,009)	363 (1 634)	0,002 (0,008)	-0,071 (0,111)
Högskola	24 915	0,022* (0,012)	2 059 (3 288)	0,015 (0,012)	0,264* (0,139)
<i>C. Hälsa</i>					
Tidigare sjuk	40 088	-0,004 (0,008)	-2 245 (1 500)	0,004 (0,007)	0,033 (0,102)
Ej tidigare sjuk	48 048	0,013 (0,008)	1 196 (2 016)	0,007 (0,008)	0,096 (0,101)
<i>D. Makes ålder</i>					
Äldre	41 324	-0,002 (0,008)	-548 (1 654)	-0,000 (0,007)	-0,049 (0,103)
Yngre	13 255	0,035** (0,015)	893 (3 451)	0,027* (0,015)	0,420** (0,185)
Ingen make	33 557	0,002 (0,010)	-716 (2 358)	0,004 (0,009)	0,051 (0,118)
<i>E. Typ av anställning</i>					
Anställd	84 490	0,001 (0,006)	-558 (1 319)	0,003 (0,005)	0,087 (0,073)
Egenföretagare	3 646	0,096*** (0,032)	4 901 (7 272)	0,059 (0,043)	-0,353 (0,391)

Robusta standardfel i parentes. *** innebär att effekten är statistiskt säkerställt skild från noll på 1-procentsnivå, ** på 5-procentsnivå och * på 10-procentsnivå. Kvinnor som fyller 65 år november-februari 2001–2009 med beskattningsbar arbetsinkomst 3–5 år tidigare. Sysselsatt om arbetsinkomst > 1 inkomstbasbelopp. Separata skattningar för varje grupp. Kontrollvariabler inkluderar kön, utbildningsnivå, invandrare, egenföretagare, tidigare hälsa, ålder på make/maka, län, år, ålder i månader.

typiskt sett hög och de flesta män arbetar heltid, vilket innebär att utrymmet för att öka arbetsutbudet är begränsat. Resultaten för män och kvinnor visar, intressant nog, att de positiva resultaten i den här studien helt drivs av männen. Bland män ökade sysselsättningen med 2,4 procentenheter, arbetsinkomsten som andel av den tidigare arbetsinkomsten med 3 procentenheter och antalet månader med en arbetsinkomst med 0,191, medan inga effekter är statistiskt skilda från noll bland kvinnor. För personer som närmar sig pensionsåldern verkar således män påverkas mer av skattesänkningar än kvinnor, kanske för att det i dessa åldrar finns utrymme för män att förändra sitt arbetsutbud.

Panel B i *Tabell 2* och *Tabell 3* presenterar resultaten över utbildningsgrupper, separat för män och kvinnor. Utbildningsnivå bestäms utifrån den högsta uppnådda utbildningsnivån under den studerade perioden. Resultaten tyder på att gymnasieutbildade män och högskoleutbildade kvinnor påverkas i högst utsträckning av de riktade skattelättnaderna. Skillnader mellan utbildningsgrupper skulle kunna uppstå på grund av institutionella faktorer eller olika preferenser för arbete. Pensionsåldersutredningens delbetänkande (SOU 2012:28) visar att låginkomsttagare som kvalificerar sig för garantipension har lite att tjäna på att arbeta efter 65 års ålder, eftersom garantipensionen inte påverkas av att man arbetar längre än så.¹³ Kvinnor är överrepresenterade i den här gruppen. Om personer har små incitament för att fortsätta jobba efter 65 års ålder till att börja med spelar troligen riktade skattelättnader liten roll. Dessutom upphör rätten till arbetslöshetsersättning vid 65 års ålder. Det enda alternativet för arbetslösa personer över 65 år är därför att gå i pension, och risken för arbetslöshet är högre bland lågutbildade. Vad gäller preferenser för arbete så kan personer som inte trivs på arbetet eller har ett fysiskt krävande arbete vara mindre benägna att skjuta upp sin pension, vilket också kan vara relaterat till utbildningsnivå.

En annan faktor som kan påverka i vilken utsträckning personer påverkas av ekonomiska incitament för att arbeta längre är hälsa. Panel C i *Tabell 2* och *Tabell 3* presenterar resultaten baserat på tidigare hälsa. Som en indikator på hälsa används huruvida personen erhöll sjukpenning eller sjukersättning från Försäkringskassan under något av åren tre till fem år tidigare. När män och kvinnor studeras separat verkar dock inte hälsa ha någon betydelse för i vilken utsträckning personen påverkades av de riktade skattelättnaderna.

Flera studier har visat att det finns ett samband mellan när makar går i pension, vilket antyder att det kan finnas ett extra värde av gemensam fritid.¹⁴ Panel D i *Tabell 2* och *Tabell 3* visar effekterna för personer som hade en äldre, yngre eller ingen make/maka tre till fem år tidigare. Detta är en indikator för om maken/makan fortfarande arbetar eller inte. Bland män är effekten störst för de få som

¹³Personer som också kvalificerar sig för bostadstillägg har ännu mindre att tjäna på fortsatt arbete, eftersom bidraget minskas gentemot arbetsinkomsterna.

¹⁴Se exempelvis Hurd (1990), Baker (2002) och Schirle (2008).

hade en äldre maka, medan effekten för kvinnor är störst för dem med en yngre make. Detta är också grupperna med minst antal observationer, varför skillnaderna mellan grupperna bör tolkas med försiktighet.

Slutligen har egenföretagare en särskilt självständig ställning vad gäller sitt arbetsutbud och är mindre begränsade av institutionella faktorer. Panel E i *Tabell 2* och *Tabell 3* visar resultaten för anställda och egenföretagare, baserat på anställningsförhållandena tre till fem år tidigare, separat för män och kvinnor. Resultaten är slående och visar att egenföretagare påverkas i väsentligt högre utsträckning av de riktade skattelättnaderna. Bland män ökar sysselsättningen för egenföretagare med 5,5 procent, jämfört med 2,1 procent för anställda. Även bland kvinnor finns det en positiv effekt av skattelättnaderna för egenföretagare, i termer av ökad sysselsättning. Resultaten för egenföretagare skulle dock kunna bero på skatteplanering snarare än ett förändrat arbetsutbud. Sammanfattningsvis är det faktum att lågutbildade och kvinnor påverkas minst av de riktade skattelättnaderna, medan högutbildade och egenföretagare påverkas mest, i enlighet med betydelsen av institutioner som diskuterades ovan.

5.3 Elasticiteter

För att förenkla jämförelser mellan studier presenteras skattade effekter ofta i termer av elasticiteter, där storleken på effekten relateras till storleken på skatteförändringen. I det här fallet utgörs skatteförändringen av såväl det förhöjda jobbskatteavdraget som de sänkta arbetsgivaravgifterna. Som diskuterades i avsnitt 3 är ett intressant alternativ, vars relevans dessvärre inte går att analysera, att endast det förhöjda jobbskatteavdraget bidrog till de uppnådda effekterna medan arbetsgivaravgiftssänkningen skulle kunna motiveras av rättviseskäl. *Tabell 4* presenterar effekterna av de riktade skattelättnaderna för äldre i termer av elasticiteter i dessa två fall. Elasticiteten kan tolkas som den procentuella förändringen i utfallsvariabeln från en ökning av nettoarbetsinkomsten med en procent.

Panel A i *Tabell 4* presenterar elasticiteterna för hela urvalsgruppen, både män och kvinnor. Första raden visar elasticiteterna under antagandet att det förhöjda jobbskatteavdraget och sänkta arbetsgivaravgifter bidrog lika mycket till de effekter som hittas. Detta ger en sysselsättningselasticitet på 0,25, en elasticitet med avseende på arbetsinkomst som andel av tidigare arbetsinkomst på 0,38 och en elasticitet med avseende på månader med arbetsinkomst på 0,15. Andra raden visar elasticiteten under antagandet att endast det förhöjda jobbskatteavdraget hade en inverkan. Detta ger en sysselsättningselasticitet på 0,69, en elasticitet med avseende på arbetsinkomst som andel av tidigare arbetsinkomst på 1,07 och en elasticitet med avseende på månader med arbetsinkomst på 0,41. Eftersom effekterna verkar drivas av män presenterar Panel B i *Tabell 4* elasticiteterna enbart för män. Dessa elasticiteter är större och ligger mellan 0,2 och 0,57 då båda skattelättnaderna tas i beaktande, och mellan 0,56 och 1,63 då effekten endast

antas komma från det förhöjda jobbskatteavdraget. Elasticiteterna för kvinnor redovisas inte eftersom effekterna inte var signifikanta och således bör vara nära noll.

Tabell 4: Elasticiteter

	Sysselsättning (1)	Andel av tidigare arbetsinkomst (2)	Antal månader med arbetsinkomst (3)
<i>A. Män och kvinnor</i>			
Elasticitet, effekt från jobbskatteavdrag och arbetsgivaravgift	0,248	0,383	0,148
Elasticitet, effekt endast från jobbskatteavdrag	0,691	1,068	0,412
<i>B. Män</i>			
Elasticitet, effekt från jobbskatteavdrag och arbetsgivaravgift	0,349	0,565	0,195
Elasticitet, effekt endast från jobbskatteavdrag	1,006	1,631	0,563

Elasticiteterna kan jämföras med resultat från tidigare forskning. Hotz och Scholz (2003) summerar litteraturen om det amerikanska jobbskatteavdraget och finner sysselsättningselasticiteter med avseende på nettoinkomsten på mellan 0,69 och 1,69 för ensamstående kvinnor med barn, vilket är den grupp som detta jobbskatteavdrag främst har riktat sig till. Immervoll, Kleven, Kreiner och Saez (2007) finner elasticiteter i arbetsutbudslitteraturen på mellan 0,5 och 1 för vissa grupper, såsom ensamstående mödrar och låginkomsttagare, och elasticiteter nära noll för medelålders män. I simuleringsstudier av det svenska jobbskatteavdraget för personer under 65 år får Sacklén (2009) en relativt låg sysselsättningselasticitet på 0,1, medan Aaberge och Flood (2008) får en sysselsättningselasticitet på 0,3 för ensamstående mödrar. Om båda skattelättnaderna tas i beaktande är elasticiteterna i den här rapporten låga jämfört med tidigare studier, åtminstone i den internationella litteraturen. Om däremot endast det förhöjda jobbskatteavdraget tas i beaktande, och effekterna antas bero på endast denna skattelättnad, är elasticiteterna mer i linje med vad som tidigare hittats bland annat i litteraturen om det amerikanska jobbskatteavdraget.

5.4 Statsfinansiell analys

Storleken på effekterna från analysen kan också utvärderas ur ett statsfinansiellt perspektiv. Som diskuteras i Palme och Svensson (2007) kan den totala statsfinansiella effekten av en reform delas upp i en ”mekanisk” och en ”beteendemässig” komponent. Den mekaniska komponenten är förändringen av statsfinanserna om personers arbetsmarknadsutfall inte påverkas av reformen, medan den be-

teendemässiga komponenten är förändringen av statsfinanserna som kommer av förändrade arbetsmarknadsutfall till följd av reformen.

Tabell 5 presenterar resultaten från en sådan uppdelning. Analysen beaktar intäkter och kostnader endast under skatteåret närmast efter 65-årsdagen sammantaget för åren 2007–2009 för behandlingsgruppen, dvs. personer som fyllde 65 år i november och december året innan och hade en beskattningsbar arbetsinkomst åtminstone något av åren tre till fem år tidigare. Kolumn (1) visar resultaten för både kvinnor och män, medan kolumn (2) visar resultaten enbart för män. Eftersom effekterna verkar drivas helt av män ger dessa resultat en hänvisning om de statsfinansiella konsekvenserna om kvinnors arbetsmarknadsutfall skulle kunna påverkas i samma utsträckning som mäns.

Panel A i *Tabell 5* presenterar de uppgifter som används i beräkningarna. För att genomföra analysen krävs en rad förenklande antaganden. Endast den skattade effekten på sysselsättning tas med i analysen och används för att beräkna hur många personer som tillkom till arbetskraften på grund av reformen. Detta är basen för att beräkna den beteendemässiga komponenten av reformen. Vidare antas att de personer som tillkom till följd av reformen hade samma lönefördelning som de personer som skulle ha arbetat även utan de båda skattelättnaderna. Därmed kan det faktiska genomsnittliga jobbskatteavdraget, den faktiska genomsnittliga arbetsgivaravgiftssänkningen, den faktiska genomsnittliga inkomstskatten och den faktiska genomsnittliga arbetsinkomsten i behandlingsgruppen under 2007–2009 användas för beräkningen av både den mekaniska och den beteendemässiga komponenten. Analysen förenklas av att det allmänna pensionssystemet är aktuariiskt rättvist så att ett senarelagt arbetsmarknadsutträde inte påverkar de totala pensionsutbetalningarna. Personer över 65 år är inte heller berättigade till bidrag såsom arbetslöshetsersättning eller sjukersättning.

Panel B beräknar den mekaniska komponenten av reformen för personer i behandlingsgruppen under åren 2007–2009. Kostnaderna utgörs av det förhöjda jobbskatteavdraget och arbetsgivaravgiftssänkningen. Under antagandet att båda dessa skattelättnader används till konsumtion finns också intäkter av reformen i termer av ökade momsinsbetalningar.¹⁵ Panel C beräknar intäkterna av reformen från den beteendemässiga komponenten. Intäkterna består av ökade skatteintäkter i form av inkomstskatt och arbetsgivaravgifter för de personer som fortsatte att arbeta till följd av reformen, samt momsinsbetalningar på dessa personers nettoarbetsinkomst, återigen under antagandet att all inkomst används till konsumtion.

Panel D beräknar ”självinfinansieringsgraden”, dvs. i vilken utsträckning intäkterna från den beteendemässiga komponenten kompenserar för kostnaderna från den mekaniska komponenten. Första raden presenterar resultaten under förutsättningen att båda skattelättnaderna bidrog i samma utsträckning till förändringarna

¹⁵I enlighet med Pirttilä och Selin (2011) använder jag en faktisk moms-kattesats på 21 procent.

Tabell 5: Statsfinansiella implikationer av riktade skattelättnader för äldre

	Män och kvinnor (1)	Män (2)
<i>A. Uppgifter som används i beräkningarna</i>		
Sysselsättningsestimât från <i>Tabell 1</i>	0,015	0,024
Antal personer	35 142	18 207
Antal personer i arbete	11 951	7 140
av vilka hänförs till mekanisk komponent	11 422	6 698
av vilka hänförs till beteendemässig komponent	529	442
Genomsnittligt förhöjt jobbskatteavdrag	8 486	8 475
Genomsnittlig arbetsgivaravgiftssänkning	36 423	40 349
Genomsnittlig bruttoarbetsinkomst	69 872	87 708
Genomsnittlig nettoarbetsinkomst	155 517	161 974
<i>B. Mekanisk komponent</i>		
Kostnader, förhöjt jobbskatteavdrag, milj. kr.	96,9	56,8
Kostnader, arbetsgivaravgiftssänkning, milj. kr.	416,0	270,3
Intäkter, moms på förhöjt jobbskatteavdrag, milj. kr.	20,4	11,9
Intäkter, moms på arbetsgivaravgiftssänkning, milj. kr.	87,4	56,8
Totala kostnader, mekanisk komponent, milj. kr.	405,0	258,3
<i>C. Beteendemässig komponent</i>		
Intäkter, skatt på bruttoarbetsinkomst, milj. kr.	37,0	38,8
Intäkter, moms på nettoarbetsinkomst, milj. kr.	17,3	15,0
Totala intäkter, beteendemässig komponent, milj. kr.	54,2	53,8
<i>D. Självfinansieringsgrad</i>		
Självfinansieringsgrad, effekt från jobbskatteavdrag och arbetsgivaravgift	0,134	0,208
Självfinansieringsgrad, effekt endast från jobbskatteavdrag	0,708	1,200
<i>E. Estimât som krävs för en helt finansierad reform</i>		
Sysselsättningsestimât, effekt från jobbskatteavdrag och arbetsgivaravgift	0,112	0,117
Sysselsättningselasticitet, effekt från jobbskatteavdrag och arbetsgivaravgift	1,762	1,634
Sysselsättningsestimât, effekt endast från jobbskatteavdrag	0,021	0,020
Sysselsättningselasticitet, effekt endast från jobbskatteavdrag	0,948	0,832

Individer som fyller 65 år november-december 2007–2009 som hade en beskattningsbar arbetsinkomst 3–5 år tidigare. Självfinansieringsgrad beräknas som intäkten från den beteendemässiga komponenten delat med kostnaden från den mekaniska komponenten. Värden i 2007 års penningvärde.

i arbetsmarknadsutfall. Kostnaderna för de båda skattelättnaderna, i synnerhet arbetsgivaravgiftssänkningen, är stora, och intäkterna från de beteendemässiga förändringarna motsvarar endast 13 procent av de mekaniska kostnaderna för hela urvalsgruppen, och 21 procent för män. Andra raden presenterar resultaten under antagandet att endast det förhöjda jobbskatteavdraget hade en påverkan, och bortser från kostnaderna för arbetsgivaravgiftssänkningen. Detta ökar självfinansieringsgraden till 70 procent för hela urvalsgruppen, och 120 procent för män. Under dessa antaganden är de beteendemässiga förändringarna för män stora nog för att reformen ska vara självfinansierad.

Slutligen beräknar Panel E vilka sysselsättningsstimat och -elasticiteter som skulle krävas för att den beteendemässiga komponenten helt skulle finansiera de mekaniska kostnaderna av reformen. Då både det förhöjda jobbskatteavdraget och de sänkta arbetsgivaravgifterna tas i beaktande, i de två första raderna, skulle det krävas sysselsättningsstimat på 0,11–0,12, vilket motsvarar sysselsättningselasticiteter på 1,6–1,8, för att reformen skulle vara helt finansierad. Sådana estimat är väldigt höga jämfört med vad som hittats i den tidigare forskningslitteraturen. Då endast det förhöjda jobbskatteavdraget tas i beaktande och kostnaderna för arbetsgivaravgiftssänkningen bortses från, i de två nedersta raderna, skulle det krävas sysselsättningsstimat på runt 0,02, vilket motsvarar sysselsättningselasticiteter på 0,8–0,9. Dessa skattningar ligger mer i linje med vad som hittats i den tidigare litteraturen.

Antagandena i den ovanstående analysen kan givetvis ifrågasättas. För det första är den skattade effekten på beskattningsbar inkomst möjligen en bättre utgångspunkt än effekten på sysselsättningen. Effekten på beskattningsbar inkomst kunde dock inte statistiskt särskiljas från noll i analysen, vilket innebär att den beteendemässiga komponenten skulle vara noll. Eftersom andra mått antydde om en positiv effekt på arbetsmarknadsutfall finns det anledning att tro att det ändå finns en beteendemässig effekt av de båda skattelättnaderna som utfallsvariabeln beskattningsbar inkomst inte lyckas fånga. För det andra, även om effekten på sysselsättningen används som utgångspunkt kan antagandet om att den faktiska lönefördelningen är representativ för personer som arbetar till följd av reformen ifrågasättas. Mer troligt är att personer som arbetar till följd av reformen har en lägre arbetsinkomst än de som skulle ha arbetat ändå. Båda dessa problem skulle innebära att den beteendemässiga komponenten är överskattad, och att självfinansieringsgraden egentligen är ännu lägre.

Det finns också andra problem med den ovanstående analysen. Personerna i jämförelsegruppen kan också ha påverkats av reformen. De blir berättigade till de båda skattelättnaderna med ett års fördröjning jämfört med behandlingsgruppen, vilket skulle kunna få dem att stanna kvar i arbetskraften för att så småningom åtnjuta skattelättnaderna. Ett sådant beteende skulle underskatta de beteendemässiga effekterna. Dessutom tar analysen enbart hänsyn till intäkter och kostnader av

reformen under året närmast efter 65-årsdagen, för personer i den snävt avgränsade behandlingsgruppen med födelsedag i november eller december. Detta är den enda effekt som kan fastställas i den här rapporten. En komplett analys skulle ta hänsyn till alla intäkter och kostnader för samtliga personer som påverkades av reformen. Slutligen tar analysen inte välfärdsaspekter, utan bara statsfinansiella aspekter, i beaktande. En fullständig välfärdsanalys skulle kunna ge andra resultat.

6 Slutsats

Rapporten studerar effekten av förhöjt jobbskatteavdrag och sänkta arbetsgivaravgifter för personer över 65 år som infördes samtidigt i Sverige år 2007. Analysen utnyttjar att de båda skattelättnaderna gällde för personer som hade fyllt 65 år vid skatteårets ingång, och att personer med födelsedag strax före eller strax efter årsskiftet därför fick olika skattesatser. Urvalsgruppen består av personer som fyllde 65 år mellan november och februari under 2001–2009 och hade en beskattningsbar inkomst åtminstone något av åren tre till fem år tidigare.

Resultaten visar på en positiv effekt av de båda skattelättnaderna på arbetsmarknadsutfall i urvalsgruppen. Under året närmast efter 65-årsdagen ökade sysselsättningen i behandlingsgruppen med 1,5 procentenheter, årsarbetsinkomsten som andel av tidigare årsarbetsinkomst med 1,8 procentenheter och antalet månader med arbetsinkomst med 0,13, medan effekten på årsarbetsinkomsten i kronor inte kan signifikant skiljas från noll. En analys för olika grupper av befolkningen visar att effekterna drivs av män och är särskilt stora för egenföretagare.

För att utvärdera storleken på effekterna i analysen presenteras resultaten i termer av elasticiteter. Om effekten på arbetsmarknadsutfall tillskrivs båda typerna av skattelättnader är sysselsättningselasticiteten 0,25, elasticiteten för andelen av tidigare arbetsinkomst 0,38 och elasticiteten för månader med arbetsinkomst 0,15. Dessa är relativt små jämfört med tidigare studier. En grov statsfinansiell analys tyder på att intäkterna från de beteendemässiga förändringarna motsvarar endast en liten andel av kostnaderna av reformen för den urvalsgrupp som studeras i rapporten. Intressant är att en fullt finansierad reform skulle kräva orimligt stora sysselsättningselasticiteter jämfört med vad som tidigare har hittats i den empiriska arbetsutbudslitteraturen.

Även om de riktade skattelättnaderna ur statsfinansiell bemärkelse verkar vara en dyr åtgärd för att få äldre personer att arbeta längre, kan ett senarelagt arbetsmarknadsutträde ha långsiktiga vinster som inte tas i beaktande i den här studien och som kan växelverka med andra möjliga framtida reformer. Det finns också andra begränsningar med analysen i den här rapporten. Eftersom jämförelsegruppen så småningom får tillgång till de båda skattelättnaderna fångar analysen effekten av att få lägre skatt ett år tidigare. Om jämförelsegruppen senarelägger

sitt arbetsmarknadsutträde för att så småningom få tillgång till skattelättnaderna kommer effekten på arbetsmarknadsutfallen att underskattas. Dessutom tas endast de kortsiktiga effekterna, i termer av arbetsmarknadsutfall under året närmast efter 65-årsdagen, med i analysen. Mer långsiktiga effekter av de riktade skattelättnaderna är ett intressant område för framtida forskning.

Referenser

- Aaberge, R. och L. Flood (2008), "Evaluation of an In-Work Tax Credit Reform in Sweden: Effects on Labor Supply and Welfare Participation of Single Mothers," IZA Discussion Paper Nr. 3736, Institute for the Study of Labor.
- Baker, M. (2002), "The Retirement Behavior of Married Couples. Evidence from the Spouse's Allowance," *Journal of Human Resources*, vol. 37(1), s. 1–34.
- Benmarker, H., E. Mellander och B. Öckert (2009), "Do Regional Payroll Tax Reductions Boost Employment?," *Labour Economics*, vol. 16, s. 480–489.
- Bohm, P. och H. Lind (1993), "Policy Evaluation Quality – A Quasi-Experimental Study of Regional Employment Subsidies in Sweden," *Regional Science and Urban Economics*, vol. 23, s. 51–65.
- Blundell, R. och H. Hoynes (2004), "Has 'In-Work' Benefit Reform Helped the Labor Market?," i D. Card, R. Blundell, och R. B. Freeman (red.), *Seeking a Premier Economy: The Economic Effects of British Economic Reforms 1980–2000*, Chicago: The University of Chicago Press, s. 411–460.
- Edmark, K., C-H. Liang, E. Mörk och H. Selin (2012), "Evaluation of the Swedish Earned Income Tax Credit," IFAU Working Paper Nr. 2012:1, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.
- Eissa, N. och H. Hoynes (2006), "Behavioral Responses to Taxes: Lessons from the EITC and Labor Supply," i J.M. Poterba (red.), *Tax policy and the economy 20*, Cambridge: MIT Press.
- Ericson, P. och L. Flood (2009), "A Microsimulation Approach to an Optimal Swedish Income Tax," IZA Discussion Paper Nr. 4379, Institute for the Study of Labor.
- Finansdepartementet (2012), "Utvärdering av jobbskatteavdraget," Prop. 2011/12: 100, Bilaga 5.
- Fredriksson, P. och B. Öckert (2009), "The Effect of School Starting Age on School and Labor Market Performance," mimeo, Stockholms universitet.
- Gruber, J. (1997), "The Incidence of Payroll Taxation: Evidence from Chile," *Journal of Labor Economics*, vol. 15(3), s. S72–S101.
- Hotz, V. J. och J. K. Scholz (2003), "The Earned Income Tax Credit," i R. A. Moffit (red.), *Means-tested transfer programs in the United States*, Chicago: University of Chicago Press.
- Hurd, M. D. (1990), "The Joint Retirement Decision of Husbands and Wives," i D. A. Wise (red.), *Issues in the Economics of Aging*, Chicago: University of

Chicago Press.

- Huttunen, K., J. Pirttilä och R. Uusitalo (2010), "The Employment Effects of Low-Wage Subsidies," IZA Discussion Paper Nr. 4931, Institute for the Study of Labor.
- Immervoll, H., H. J. Kleven, C. T. Kreiner och E. Saez (2007), "Welfare Reform in European Countries: A Microsimulation Analysis," *Economic Journal*, vol. 117, s. 1–44.
- Laun, L. (2012), "The Effect of Age-Targeted Tax Credits on Retirement Behavior," IFAU Working Paper 2012:18, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.
- Lumsdaine, R. L., och O. S. Mitchell (1999), "New Development in the Economic Analysis of Retirement," i O. Ashenfelter och D. Card (reds.), *Handbook of Labor Economics Volume 3*, Elsevier Science B. V., s. 3261–3307.
- Palme, M., och I. Svensson (2007), "Financial Implications of Income Security Reforms in Sweden," i J. Gruber och D. A. Wise (reds.), *Social Security Programs and Retirement Around the World: Fiscal Implications of Reform*, Chicago: The University of Chicago Press.
- Pirttilä, J., och H. Selin (2011), "Tax Policy and Employment: How Does the Swedish System Fare?" Working Paper 2011:2, Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet.
- Sacklén, H. (2009), "Arbetsutbudseffekter av reformer på inkomstskatteområdet 2007–2009", Rapport, Finansdepartementet.
- Schirle, T. (2008), "Why Have the Labor Force Participation Rates of Older Men Increased since the Mid-1990s?," *Journal of Labor Economics*, vol. 26(4), s. 549–594.
- SOU 2012:28, *Längre liv, längre arbetsliv*, Delbetänkande av Pensionsåldersutredningen.

IFAU:s publikationsserier – senast utgivna

Rapporter

- 2012:1** Lundin Martin och Jonas Thelander ”Ner och upp – decentralisering och centralisering inom svensk arbetsmarknadspolitik 1995–2010”
- 2012:2** Edmark Karin, Che-Yuan Liang, Eva Mörk och Håkan Selin ”Jobbskatteavdraget”
- 2012:3** Jönsson Lisa och Peter Skogman Thoursie ”Kan privatisering av arbetslivs-inriktad rehabilitering öka återgång i arbete?”
- 2012:4** Lundin Martin och PerOla Öberg ”Politiska förhållanden och användningen av expertkunskaper i kommunala beslutsprocesser”
- 2012:5** Fredriksson Peter, Hessel Oosterbeek och Björn Öckert ”Långsiktiga effekter av mindre klasser”
- 2012:6** Liljeberg Linus, Anna Sjögren och Johan Vikström ”Leder nystartsjobben till högre sysselsättning?”
- 2012:7** Bennmarker Helge, Oskar Nordström Skans och Ulrika Vikman ”Tidigare-lagda obligatoriska program för äldre långtidsarbetslösa – erfarenheter från 1990-talet”
- 2012:8** Lohela Karlsson Malin, Christina Björklund och Irene Jensen ”Sambandet mellan psykosociala arbetsmiljöfaktorer, anställdas hälsa och organisationers produktion – en systematisk litteraturgenomgång”
- 2012:9** Johansson Per, Tuomas Pekkarinen och Jouko Verho ”Gränshandel med alkohol och dess effekter på hälsa och produktivitet”
- 2012:10** Grönqvist Hans, Per Johansson och Susan Niknami ”Påverkar inkomstskillnader hälsan? Lärdomar från den svenska flyktingplaceringspolitiken”
- 2012:11** von Greiff Camilo, Anna Sjögren och Ing-Marie Wieselgren ”En god start? En rapport om att stötta barns utveckling”
- 2012:12** Lindahl Mikael, Mårten Palme, Sofia Sandgren Massih och Anna Sjögren ”Intergenerationell rörlighet i inkomster och utbildning – en analys av fyra generationer”
- 2012:13** Eriksson Stefan, Per Johansson och Sophie Langenskiöld ”Vad är rätt profil för att få ett jobb? En experimentell studie av rekryteringsprocessen”
- 2012:14** Böhlmark Anders och Helena Holmlund ”Lika möjligheter? Familjebakgrund och skolprestationer 1988–2010”
- 2012:15** Böhlmark Anders, Erik Grönqvist och Jonas Vlachos ”Rektors betydelse för skola, elever och lärare”
- 2012:16** Laun Lisa ”Om förhöjt jobbskatteavdrag och sänkta arbetsgivaravgifter för äldre”

Working papers

- 2012:1** Edmark Karin, Che-Yuan Liang, Eva Mörk och Håkan Selin "Evaluation of the Swedish earned income tax credit"
- 2012:2** Jönsson Lisa och Peter Skogman Thoursie "Does privatisation of vocational rehabilitation improve labour market opportunities? Evidence from a field experiment in Sweden"
- 2012:3** Johansson Per och Martin Nilsson "Should sickness insurance and health care be administrated by the same jurisdiction? An empirical analysis"
- 2012:4** Lundin Martin och PerOla Öberg "Towards reason: political disputes, public attention and the use of expert knowledge in policymaking"
- 2012:5** Fredriksson Peter, Björn Öckert och Hessel Oosterbeek "Long-term effects of class size"
- 2012:6** van den Berg Gerard J., Pia R. Pinger och Johannes Schoch "Instrumental variable estimation of the causal effect of hunger early in life on health later in life"
- 2012:7** Bennmarker Helge, Oskar Nordström Skans och Ulrika Vikman "Workfare for the old and long-term unemployed"
- 2012:8** Lohela Karlsson Malin, Christina Björklund och Irene Jensen "The relationship between psychosocial work factors, employee health and organisational production – a systematic review"
- 2012:9** Engström Per, Pathric Hägglund och Per Johansson "Early interventions and disability insurance: experience from a field experiment"
- 2012:10** Johansson Per, Tuomas Pekkarinen och Jouko Verho "Cross-border health and productivity effects of alcohol policies"
- 2012:11** Grönqvist Hans, Per Johansson och Susan Niknami "Income inequality and health: lessons from a refugee residential assignment program"
- 2012:12** Lindahl Mikael, Mårten Palme, Sofia Sandgren Massih och Anna Sjögren "The intergenerational persistence of human capital: an empirical analysis of four generations"
- 2012:13** Eriksson Stefan, Per Johansson och Sophie Langenskiöld "What is the right profile for getting a job? A stated choice experiment of the recruitment process"
- 2012:14** Johansson Per och Xavier de Luna "Testing for nonparametric identification of causal effects in the presence of a quasi-instrument"
- 2012:15** Scholte Robert S., Gerard J. van den Berg och Maarten Lindeboom "Long-run effects of gestation during the Dutch hunger winter famine on labor market and hospitalization outcomes"
- 2012:16** Böhlmark Anders, Erik Grönqvist och Jonas Vlachos "The headmaster ritual: the importance of management for school outcomes"

2012:17 Ødegaard Fredrik och Pontus Roos "Measuring workers' health and psychosocial work-environment on firm productivity"

2012:18 Laun Lisa "The effect of age-targeted tax credits on retirement behavior"

Dissertation series

2011:1 Hensvik Lena "The effects of markets, managers and peers on worker outcomes"